

NESAUGUS, NEDĖKINGAS, PILNAS ĮVYKIŲ IR PAVOJŲ BUVO LIETUVOS POLICIJOS TARNYBOS KELIAS

Vytautas Reivytis

ROKIŠKIO ŽEMESNIOJI POLICIJOS MOKYKLA

Grižęs iš kariuomenės 1925 metais bandžiau vėl mokytis, bet nustačius maisto davinį - tris silkes ir kelias bulves savaitėje, be to, skilvinai pradėjus maištauti, reikėjo atsisakyti nerealaus sapno tapti mokytoju vyrų. Turėjau sutikti ir susitaikyti su gyvenimu, koks jis iš tiesų mane supo. Taigi, reikėjo ieškotis bet kokio darbo, kad turėčiau ko valgyti ir gyventi gyvųjų tarpe.

Tuo metu apie policijos tarnybą visiškai negalvojau, nes nuo jauną dienų buvau truputį liberalus. Mažeikių progimnazijoje mokydamasis buvau aušrininkų socialistinio vėjelio perpūstas. Tais laikais kad ir išblukęs liberalizmas su policija nebuvo draugai. Bet dažnai politines pažiūras priverčia pakeisti skilvis. Sotus skilvis paverčia žmogų svajotoju ir iškelia puikybėn. Alkanas skilvis daro žmogų kukliu ir verčia būti realiu.

Vieną mano likimo nelinksmą dieną pasinėręs neviltyje žingsniaujan Tirkšlių miestelio dulkėtomis gatvėmis. Staiga, matyt, gerosios dvasios vedamas susitikau savo seną mokyklos ir kariuomenės draugą, Leonardą Čeplinską. Jis buvo parvykęs atostogų iš Rokiškio žemesniosios policijos mokyklos, kur jis mokėsi ir kartu buvo laidos viršila. Man pasipasakojus apie savo likimo nedalią, Čeplinskas išsitęsęs savo visu dviejų metrų kūnu ir visiškai viršiliškai man išrėžė pamokslą: "Vytautai, juk tu visuomet buvai ne iš kelmo spirtas vyras, tai ko čia dabar zirzi, kaip musė voratinkly ir graibais po tuščią tuštumą, imk tiesiai už dalyko, daryk karjerą policijoje, stok į Rokiškio policijos mokyklą. Baigęs mokyklą turėsi "pištalieta" prie šono, be to, valdžia rengs ir penės". Kalbino, kalbino ir įkalbėjo. Ir kadaise buvęs "cicilikėlis" važiuoja į Policijos mokyklą.

Nuvykęs Rokiškin per Policijos mokyklos inspektorių, atsargos vyresnį leitenantą Kmeliauską gavau audijenciją pas Policijos mokyklos viršininką, Vl. Jankauską. Prisistatęs padaviau prašymą. Jankauskas mano prašymą trumpai peržvelgęs suglamžė ir įmetė krepšin. Išsigančiam - maniau, kad mano bandymas tapti policininku liūdnam pasibaigė.

Bet ne. Viršininis ir parašyk prašymą parašyti". Man pažymėjimus ir sios kuopos būdas buvo tik vienas. Parašęs prašymą, lyg koks galvos iki kulnų šturpas per nu nebuvo taip bl Jankauskui tai kartą atėik pasakau.

Po tokių įžangų ranką ir pasakau.

Ne tik priėmė, bet bizūnu viršininis.

Rokiškio policijos bendrabutis, turintis arklius jojimo mokdavo gerbiamos mokyklos įstatutus, žinias ir kavos metimą, geografiją, ar rikiuotę, gimnastiką.

Rokiškio policijos sąėjus, tardyti valdininkai. Manė buvo tokių būtum pamatyt, siunčiami patinė drausmės teko būti to sąžinė konflikto dėtas bausmės.

Bausdavo: landu pilnoje nebuvo, pridėta Bestovėdama būdėti arklid sižengimą, už iš pasigardžius.

Bet ne. Viršininkas Jankauskas padavė popieriaus lapą ir sako: "Sėsk ir parašyk prašymą mano akivaizdoje. Namie kiekvienas gali gražiai parašyti". Man prašymą berašant Jankauskas studijavo mano mokyklų pažymėjimus ir ypač ilgai sustojo prie mano Auto batalijono mokomosios kuopos baigimo atestato. Atestate iš devynių dėstomų dalykų buvo tik viena ketveriukė - kitos visos penkiukės.

Parašęs prašymą padaviau Jankauskui. Jis, laikydamas rankoje prašymą, lyg koks psichologas ar psichiatras pradėjo mane apžiūrinėti nuo galvos iki kulnų, ir ilgiau jo akys sustojo ties mano juosmeniu. Perėjo šurpas per nugarą - pamaniau, kad mano spraga nesusagstyta. Bet nebuvo taip blogai, trūko vienos sagos mano aprintame švarke. Bet Jankauskui tai buvo lygu kriminalui. Jankauskas ir sako man: "Kitą kartą ateik pas mane įsisiuvęs sagą". "Klausau, pone viršininke", atsakau.

Po tokių įžanginės drausmės pasisakymų Jankauskas ištiesė man ranką ir pasakė trumpą, linksmą, magišką sakinelį: "Esi priimtas".

Ne tik priėmė į laidą, bet ir paskyrė laidos viršila. Tuo būdu tapau bizūnu viršininko Jankausko rankose laidos policininkams pliekti.

Rokiškio policijos mokykloje buvo duodamas visas išlaikymas: bendrabutis, maistas, uniforma ir maža alga. Mokykla laikė aštuonius arklis jojimo pamokoms. Policininkai išeidavo pilną jojimo kursą. Išmokdavo gerbti arklį ir mokėti su juo tinkamai apseiti. Rokiškio policijos mokykloje dėstė šiuos dalykus: lietuvių kalbą, policijos tarnybą ir statutus, žinias iš valstybinės ir administratyvinės teisės, nusikaltimus ir kovos metodus prieš juos, sanitariją - higieną, Lietuvos istoriją, geografiją, aritmetiką, ginklų pažinimą, raštvedybą, jojimą, šaudybą, rikiuotę, gimnastiką.

Rokiškio policijos mokykloje dėstė vietos gimnazijos mokytojai, teisėjas, tardytojas, apskrities daktaras ir aukštesnieji administracijos valdininkai. Mokykla buvo gerai organizuota ir rimtai vedama. Drausmė buvo tokia drastiška, kad, jei nebūtų buvę dėstomi policijos dalykai, būtų pamanęs, jog patekai į drausmės batalijoną, kur buvo kareiviai siunčiami pagal teismo sprendimą bausmių atlikti. Tokios beatodairinės drausmės autorius buvo Mokyklos viršininkas Jankauskas. Man teko būti tos žiaurios drausmės vykdytoju. Nors aš buvau su savo sąžine konflikte, bet kito pasirinkimo neturėjau: reikėjo Jankausko uždėtas bausmes vykdyti.

Bausdavo areštu iki penkių dienų, stovėti su šautuvu iki dviejų valandų pilnoje kautynių aprangoje. Kadangi tokios aprangos mokykloje nebuvo, pridėdavo plytų į kuprinę. Ne visi tokį kankinimą išlaikydavo. Bestovėdami apalpdavo ir išvirsdavo iš kojų. Be to, bausdavo be eilės budėti arklidėse ir virtuvėje. Tos bausmės būdavo paskiriamos už nusižengimą, už menkniekį, menką reikalą ir visiškai be reikalo, taip sau iš pasigardžiavimo. Ir visiškai nedidelio dalyko tereikėjo, kad būtų

išmestas iš mokyklos ir tuo pačiu iš policijos tarnybos: viskas priklausė nuo Jankausko malonės ir nuo jo asmeninių nuotaikų.

Jankauskas buvo lyg moneta, kuri turėjo vieną pusę juodą, o kita auksinę. Jis buvo geras pedagogas, baigęs Veiverių mokytojų seminariją ir iki Pirmojo pasaulinio karo mokytojavo Lietuvoje. Tik per karą baigė Rusijoje karo mokyklą. Jo pamokų buvo malonu klausytis, nes kalba buvo skambi, melodinga ir logiška. Jis darė didelės auklėjimo įtakos policininkams. Jankauskas išmokė policininkus būti mandagiais su visuomene, švariai užlaikyti uniformą ir būti aukštos moralės. Tuo būdu jis yra nusipelnęs Lietuvos policijos tėvo vardo.

Rokiškio policijos mokykla išleido devynias laidas. Laidoje būdavo nuo šešiasdešimt iki aštuoniasdešimt vyrų. Tuo būdu Rokiškio policijos mokykla išmokslino apie šešius šimtus tikrų policijos ažuolų.

Man pačiam teko baigti aštuntą mokyklos laidą ir gauti aukščiausių pažymius iš visų buvusių aštuonių laidų. Iš kiekvieno dėstomo dalyko po penkiukę. Egzaminų praveisti atsiųstas iš Vidaus reikalų ministerijos policijos inspektorius Misiurevičius paaukštino mane vyresniu policininku ir paskyrė tarnybai į Kretingos miestą.

Atvykęs Kretingon įteikiau paskyrimo raštą apskrities viršininkui ir buvau įvesdintas policijos tarnybon. Prisistatęs viršininkams ir susipažinęs su kolegomis policininkais, buvau nustebintas policijos tarnautojų rimtumu ir atsidavimu savo sunkioms ir pavojingoms pareigoms. Nuovadoje buvo du policijos tarnautojai, dar caro laikais tarnavę rusų policijoje. Vienas iš jų buvo tarnavęs ilgus metus Liepojos mieste, kitas Minske. Įdomiausias buvo liepojinis policininkas Sėlenis. Jis mokėjo nusikaltusiems įstatymus taip pritaikyti, kad ir vilkas būtų sotus, ir avinas liktų sveikas. Sėlenio filosofija buvo tokia: įstatymai turi būti pritaikomi tokiu būdu, kad valstybės interesai būtų apsaugoti ir kad nusikaltęs pilietis būtų, kiek įmanoma, švelniau nubaustas, kad priešiną atvejų jis netaptų valstybės ir valdžios priešu.

Vėliau man teko turėti tarnybinių reikalų su kitais policijos tarnautojais, kurie buvo tarnavę caro policijoje, jie buvo šie: Policijos inspektorius Misiurevičius, tarnavęs rusų policijoje pristovu, kas reiškia miesto nuovados viršininku. Antros eilės nuovadų viršininkai Gedgaudas ir Antanas (Antonovas), buvę rusų policijos leitenantai. Lietuvos policijai besikuriant, policijoje tarnavusių rusų buvo kiekvienoje apskrityje, ir jie visi panašiai galvojo apie įstatymų vykdymą, kaip ir policininkas Sėlenis: minkšti tvarkos drumstėjams, peštukams, valstiniams nusikaltėliams. Bet kaip apie carui tarnavusius policininkus buvo pirmieji mokytojai mūsų besikuriančios policijos.

Kretingoj ir apskrity nebuvo didelių nusikaltėlių. Buvo smulkūs vagiškiai, girti peštukai, naminės degtinės, kartais koks neprityręs plė-

šikėlis, nedorybės pabiros. Tik su pavojingi: su įginkluoti iš pa-

Pats didžiausias puoš metų 1921 valdžion apie 200 ir šaulius, iš Lietuvos lėliai valdė Tarpuklio daliniai. buvo teisiami sušaudyti. Daliniai šaulius ir patruliuoti įtartinus buvau Kretingos pakeltas nuovadų sunkino nuovadų rugsėjo mėn.

rinktinės vadovų patikrinti, leidami per grėsmę norėjo patikrinti išitraukęs rinktinės vadovų šūvio ir jų visų tingsody kartu po keletos mirė dome su šauliais pamatėme per kymą gavome šautuvų. Toliau Praaušus, kur rado laukuose buvo sužeisti, i Latvija. Vietos raktikaulis, k

Bet tie Grižė sėkmių prie Kaiminė tūkstanto rado ir niekas tėjo: naujai apie 6000 litu. Buvo apie 7000 litu

sikėlis, nedorybėn nuslydusios mergelės ir kitos smulkios visuomenės pabiros. Tik spirito kontrabandininkai iš jūros buvo labai agresyvūs ir pavojingi: su jais nekartą teko susišaudyti. Jie keliaudavo gaujomis, ginkluoti iš pajūrio Žemaitijos gilumon.

Pats didžiausias įtempimas buvo Kretingoje ir apskrityje Tauragės pučo metu 1927 metais, rugsėjo 9 dieną, kai Tauragė buvo užėmę savo valdžion apie 200 kairiųjų sukilėlių. Nuginklavo policiją, komendantūrą ir šaulius, iš Lietuvos banko pagrobė 200.000 litų ir 3000 dolerių. Sukilėliai valdė Tauragę apie 11 valandų, kol iš Šiaulių atvyko pirmieji 8 pulko daliniai. Po trumpo susišaudymo sukilėliai išlakstė. Sugautieji buvo teisiami Karo lauko teismo. To teismo sprendimu aštuoni buvo sušaudyti. Dalis sukilėlių persimetė Kretingos apskritin. Teko mobiliuoti šaulius ir policijai būti parengties padėtyje be poilsio ir miego ir patruluoti įtartinose vietose. Man pačiam teko pati sunkiausia našta - buvau Kretingos miesto šaulių būrio vadas ir prieš kurį laiką buvau pakeltas nuovados viršininko padėjėju. Mano padėtį dar daugiau apsunkino nuovados viršininko Griž žuvinimas nuo sukilėlių rankos. Grižas rugsėjo mėn. 11 dieną, apie 11 valandą nakties ėjo kartu su Šaulių rinktinės vadu kap. X ir mokyklų inspektorium šauliu XX lauko sargybų patikrinti, kurios buvo išstatytos mieste ir apylinkėse. Jie visi trys, eidami per grafo Tiškevičiaus alėją, tamsoje susitiko du individus ir norėjo patikrinti, kas jie tokie yra, ir tik juos sustabdžius - vienas iš jų išsitraukęs revolverį nušovė nuovados viršininką Grižą ir pabėgo. Nė rinktinės vadas, nė mokyklų inspektorius į žudikus nepaleido nė vieno šūvio ir jų visiškai nepersekiojo. Aš tuo metu tikrinau sargybas Kretingsody kartu su šauliu Juozapavičium. Išgirdę dvaro pusėje šūvius ir po keletos minučių - šunų lojimą Kretingsodžio rytiniame šone, pasileidome su šauliu Juozapavičium bėgti ta kryptimi ir, pasiekę palaukę, pamatėme per bulvių lauką bėgant du siluetus, susūkome "stok", atsakymą gavome tankia šūvių serija, ir mudu atidengėme į juos ugnį iš šautuvų. Toliau persekioti buvo visiškai neįmanoma dėl gilios tamsos. Praaušus, kur buvo susišaudyta, policija ir šauliai, sekdami pėdsakus, rado laukuose krūvinų skudurų, ir tai buvo įrodymas, kad tie bėgliai buvo sužeisti, ką vėliau latvių policija ir patvirtino, nes jie buvo pabėgę į Latviją. Vienas iš jų buvo Sultonas, kuriam kulipkos buvo nukirstas raktikaulis, kito pavardės tiksliai neprisimenu.

Bet tie Grižo žudikai buvo gimę po bloga žvaigžde. Be visų kitų nesėkmių prie Kretingsodžio susišaudant pametė bulvėse portfelį su dešimčia tūkstančių litų. Kretingsodžio ūkininkėlis portfelį su pinigais rado ir niekam nieko nesakęs pasisavino ir po kiek laiko staiga praturtėjo: naujai apdengė namą, pasidarė vaišingas, dukteriai pažadėjo dalį 6000 litų. Buvo įtartas. Padarius kratą, stoge buvo rasta dar likusių apie 7000 litų.

Dėl šaulių rinktinės vado elgesio nužudant Grižą, buvo stiprus įtarimas, kad jis simpatizavo Tauragės sukilėliams, ir dėlto aš pats ji atleidau iš pareigų ir patubdžiau namų arešte iki aukštesnės vyriausybės parėdymo. Dėl tokio neva sauvaliavimo turėjau kiek nemalonumo, bet ir jis buvo pašalintas iš vado pareigų.

Mano tarnybos kelias Kretingoje buvo neilgas. 1927 metais, gruodžio mėnesį buvau išsiustas į Aukštesniąją policijos mokyklą Kaune tos mokyklos baigti. Mintimis atsisveikindamas su Kretinga, negaliu palikti nepaminėjęs dviejų tauriausių asmenybių: apskrities viršininko Broniaus Draugelio ir Apylinkės teismo teisėjo Laucevičiaus. Tai buvo mums visiems pavyzdys kaip nuosaikių, ramių ir reto lygio administratorių. Bausdavo nusikaltusius vaduodamiesi ne vien įstatymais, bet ir švelniais jausmais bei protu. Be to, Draugeliui amžinai likau dėkingas už tai, kad man sudarė sąlygas važinėti vakarais į suaugusių Vytauto Didžiojo gimnaziją Klaipėdoje. Be tos gimnazijos nebūčiau galėjęs lipti karjeros laiptais aukštyn.

AUKŠTESNIOJI POLICIJOS MOKYKLA LINKSMADVARYJE - KAUNE

Mokykla buvo įsikūrusi Linksmadvario dvaro centre, kuris buvo už Aleksoto - Vytauto Didžiojo tilto dešinėje pusėje, tuč tuojau palipus į Aleksoto kalną. Trebesiai tam tikslui buvo geri, gamta žavėtina ir sveika. Be to, vieta visiškai izoliuota ir privati. Iš mokyklos parko matėsi Kauno Senamiestis su visa savo didinga istorija ir architektūra ir žvelgiant žemyn atrodė, kad jis verda, žydi ir kvėpuoja praeities skausmu ir romantika.

Iš tos reto grožio vietos Mokykla buvo nukelta žemyn į Kauną 1929 metais. Buvo galvojama, kad Mokykla bus geras, kovingas policijos rezervas pasitaikančioms riaušėms malšinti.

Tempdamas lagaminą lipu vingiuotais ir labai stačiais laiptais į Linksmadvario kalną ir galvoju, kad čia bus daug sunkiau, negu Rokiškio žemesniojoje mokykloje - juk tai Aukštesnioji. Drausmė bus žiauri, ir mokslas be galo sunkus.

Užkopęs susiradau per sargą Mokyklos viršininką Aug. Ramanauską, kuriam prisistatęs įteikiau komandiravimo raštą. Ramanauskas šaltai, bet korektiškai pasisveikino ir sargui liepė parodyti bendrabutį. Buvo keista, kad visą Mokyklos administraciją sudarė viršininkas, sekretorius ir sargas.

Mokyklos viršininkas Ramanauskas buvo didelio takto ir apgalvoto elgesio vyras. Išsilavinimo skalė buvo plati, todėl turėjo didelės įtakos

auklėjant policijos v.
kuomet nekalbėdavo
ir tvarką palaikė pe
mas vyresnysis, at
riaus skyrininku bu
nas, o viršila buvo

Mokyklos viršini
etiką. Tai buvo pu
humoru ir sveiku s
klodės keičiamos ka
sveikas ir sotus.

Drausmė buvo la
nimų iš viršininku
minti. Bausmės bū
mus - areštas, pas
niausiai reiškė tu
retai, nes visi nor

Mokykloje buvo
Lietuvių kalba,
mai, raštvedyba,
teisė, kriminalisti
tarnyba, jojimas,
Lektoriai buvo au

tarai: S. Virkutis
Klausytojai tur
mą. Paskaitos kl
dešimt valandų.
bandymai. Kurs
mėnesiai.

Užmiršęs vis
sukaupęs visas p
minus išlaikiau g
Lygiai tokius pa
nas. Taigi, išėjor
tuves Vidaus rei
šininku ir pasky
tyje ir iki 1929
ninku. Iš Kybar
cijos mokyklą H
Spandau ir vadi
Toje mokykloje
mokykloms. I m
kyklas ir atsižy
vyresniųjų leite

auklėjant policijos valdininkus. Bet jis buvo neatviras, užsidaręs ir niekuomet nekalbėdavo apie savo jaunystę ar praeitį. Mokykloje drausmę ir tvarką palaikė per paskirtą kadrą iš klausytojų tarpo. Buvo skiriamas vyresnysis, atseit, viršila, būrininkai ir skyrininkai. Antro skyriaus skyrininku buvau paskirtas aš, mano būrininkas buvo Katašiūnas, o viršila buvo Paleckas.

Mokyklos viršininkas Ramanauskas dėstė raštvedybą ir tarnybines etika. Tai buvo puikus lektorius. Mokėjo pamokas pajvairinti gyvu humoru ir sveiku sąmojumi. Mokykloje bendrabutis buvo švarus, paklodės keičiamos kas savaitę. Maistas nepasizymėjo įvairumu, bet buvo sveikas ir sotus.

Drausmė buvo labai žmoniška, geriau sakant savanoriška, be grąsimų iš viršininkų ir vyresniųjų. Patys klausytojai turėjo susidrausminti. Bausmės būdavo šios: budėti be eilės, o už didesnius nusižengimus - areštas, paskutinė bausmė - pašalinimas iš mokyklos, kas dažniausiai reikšė tuo pačiu pašalinimą iš tarnybos. Tas pasitaikydavo retai, nes visi norėjo tarnauti ir duonėlę valgyti.

Mokykloje buvo dėstomi šie dalykai:

Lietuvių kalba, matematika, tėvynės pažinimas, politiniai nusikaltimai, raštvedybą, ginklų pažinimas, baudžiamieji įstatymai, policijos teisė, kriminalistika, teismo medicina ir sanitarija, praktiška policijos tarnyba, jojimas, šaudyba, rikiuotė, gimnastika, etika, topografija. Lektoriai buvo aukšto lygio: teisininkai, aukšti administratoriai, daktarai: S. Virkutis, Matulevičius, ir profesorius pulkininkas Ūzelis.

Klausytojai turėjo išlaikyti nelengvą kūno ir dvasios įtempimą bandymų. Paskaitos klasėse ir užsiėmimai lauke kasdien tęsdavosi net po dešimt valandų. Kartais ir naktimis pasitaikydavo įvairūs aliarmo bandymai. Kursas buvo platus, o laikas trumpas - vos šeši ar septyni mėnesiai.

Užmiršęs visą pasaulį pasinėriau Mokyklos dvasioje: dirbau daug, sukaukęs visas proto ir dvasios jėgas. Rezultatai buvo vaisingi. Egzaminus išlaikiau gaudamas tik dvi ketveriukes, o visas kitas penkiukes. Lygiai tokius pat pažymius gavo ir nuovados viršininkas D. Katašiūnas. Taigi, išėjome lyg ir du pirmieji. To pasėkoje per Mokyklos išleistas Vidaus reikalų ministras I. Musteikis pakėlė mane nuovados viršininku ir paskyrė į Vilkaviškio apskritį. Keletą mėnesių buvau Vištytyje ir iki 1929 metų vasaros buvau Kybartų miesto nuovados viršininku. Iš Kybartų buvau komandiruotas su valdžios stipendija į Policijos mokyklą Berlyne. Mokykla buvo įsikūrusi Berlyno priemiesty Spandau ir vadinosi Preussische Polizeihochschule für Leibesübungen. Toje mokykloje buvo ruošiami sporto mokytojai policijos vienietams ir mokykloms. Į mokyklą buvo priimami baigę aukštesnes policijos mokyklas ir atsižymėję atletai. Laida, kurioje aš mokiausi, buvo policijos vyresniųjų leitenantų laida. Mokyklą baigiau labai gerais pažymiais,

apie tai rašė vienas Berlyno laikraštis ir Lietuvos spauda.

Mokykloje buvo dėstomi šie dalykai: gimnastika su įrankiais, be įrankių, laisvi judesiai, tolimų distancijų bėgimas, ritminė gimnastika, šaudyba, plaukimas, jojimas, džudžicu (judo), boksas, lauko ir gatvės kovos žaidimas, futbolas, krepšinis ir kiti žaidimai. Iš visų praeitų dalykų labiausiai mėgau džudžicu ir geriausiai jį baigiau.

Grižus man iš Berlyno 1930 metų vasario mėnesį tuojau buvau paskirtas Aukštesniosios policijos mokyklos inspektorium. Mokyklon viršininkas Ramanauskas ir Policijos departamentas šiltai priėmė mano pasiūlytą fizinio lavinimo programą ir nesigailėjo lėšų brangiems įrengimams ir įrankiams. Iš visų mano įvestų programos punktų patys populiariausias pasidarė džudžicu, ir aukštesnieji ir žemesnieji mėmėsi jį mokytis su neįprastu entuziazmu.

Sportui populiariainti paruošiau du vadovėlius: 1. Kūno Kultūros Pradmenys ir 2. Džudžicu (judo). Vadovėliai buvo bematant išpirkti. Mano atsiradimas Mokyklos inspektorium jauniems klausytojams buvo džiaugsmas ir palaima, o seniems - pragaras ir prakeikimas. Dauguma senesnio amžiaus buvo nuovadų viršininkai, kurie veik kas trys metai buvo siunčiami Mokyklon žinioms papildyti, nuo poniškų dulkių apvalyti, padrausminti, pajauninti ir ištiesti. Panašus amžiaus santykis buvo Pasienio policijos rajonų viršininkų ir Saugumo policijos valdininkų, kurie buvo siunčiami tik po vieną kartą į trijų mėnesių kursus. Seniesiems tikrai buvo sunkūs fizinio lavinimo dalykai. Jiems nekartą ir ašarėlė nusirisdavo per išdidų skruostą dėl tos "prakeiktos kūno mankštos". Buvo vyrų tokių kūningų, kad penkiese vos ant turniko užkeldavo arba iškisdavo į kvadratinį kopėčių skylę, iš kur be pagalbos nenulipdavo ir iš skylės neišlisdavo. Tuo ir baigdavos "milžinų" kūno mankšta, penkiems vyrams pakilnojus. Man tikrai jų buvo gaila. Bet nustatytą programą reikėjo praeiti nors su svetima pagalba.

Mokyklos viršininkas Ramanauskas labai nemėgo nuovados viršininkų, dažnai juos pašiepavo. Pavaikščioldavo tarpe jų, kairės rankos delną į užpakalį, norėdamas bekalbiu būdu parodyti, kad nuovados viršininko rankelės delnas pasikreipia į užpakalį iš piliečio dovanėlei gauti. Už tą netaktišką įžeidinėjimą kad ir be žodžių nuovadų viršininkai ne be pagrindo pyko. Tas viskas su Ramanausko turėtu autoritetu ir rimtumu nesiderino.

Policijos departamento direktoriui Svilui Ramanauską sutvarkius Aukštesnioji policijos mokykla nebeatgavo savo didybės ir vardo. Buvo ieškoma bandomo keliu naujo viršininko. Rodos buvo skiriami labai mokyti ir mažiau mokyti, bet Ramanauskui neprilygo nė vienas. Bene pats geriausias būtų buvęs V. Remeikis, bet jis trumpai tebuvo, nes buvo paskirtas iš Maskvos malonės atgauto Vilniaus miesto policijos vadu.

Geležinkelio policijos pareigūnai
1936 metais.

Man motociklu nuvažiuoti nebeįmanomas, ir džudžicu lektoriu. Kai buvo užmegztas, paskirtas į naują rinku Vievyje.

TAR

1932 metų rudenį paskirtas Kauno nuovados viršininku. Nuovadoje dirbti Reikėjo daug dirbti, daugiau naujų darbų, daboklėn žurnalais, kurie pasinerdav turėjo nusamdyti namus. Kitą dieną siblaiviusiam tok

Geležinkelių policijos tarnautojai, pasirošę policijos šventei 1935 ar 1936 metais.

Man motociklu nusilaužus koją darbas fizinio lavinimo srity pasidarė nebeįmanomas, ir aš turėjau iš inspektoriaus pareigų pasitraukti. Bet džiudžiu lektoriumi pasilikau iki pat 1938 metų galo. Iki pat to laiko, kai buvo užmegzti diplomatiniai santykiai su Lenkija. Tuomet buvau paskirtas į naujai steigiamą Geležinkelių policijos nuovadą jos viršininku Vievyje.

TARNYBA KAUNO MIESTO POLICIJOJE

1932 metų rudenį buvau atleistas iš Mokyklos inspektoriaus pareigų ir paskirtas Kauno miesto 3 Nuovados policijos viršininku. Skiriant tos nuovados viršininku buvau išsiderėjęs iš Policijos departamento šioje nuovadoje dirbti tik vienus metus. Nuovadą radau gerokai apleistą. Reikėjo daug dirbti, kol buvo pastatyta tinkamoje aukštumoje. Įvedžiau daug naujų reformų, nebeleidau mušti prokuroro padėjėjų ir kišti daboklėn žurnalistų, valstybinio teatro artistų ir šiaip padorių piliečių, kurie pasinerdavo alkoholio džiaugsme. Vietoje daboklės policininkas turėjo nusamdyti taksi arba vežiką ir neblaivų pilietį parvežti į jo namus. Kitą dieną policininkas pristatydavo sąskaitą už transportą išsiblaiviusiam tokiam piliečiui. Šis metodas nepaprastai pagerino poli-

cijos santykius su visuomene. Įsakiau nežiūrint turto ar išsilavinimo visiems vienodai taikyti įstatymus.

Naujųjų ir reformų niekaip nenorėjo matyti nė girdėti Kauno miesto policijos vadas Jankauskas, su kuriuo buvome mandagumo aplyginame konflikte.

Jankauskas, laikydamas policijos tarnautojus teroro baimėje, darė juos negalvojančiais paklusniais robotais ir tuo jis padarė, išoriniai žiūrint, puikiai, drausmingą policiją, bet ji viduje buvo nekonstruktyvus dvasios kratinys. Tačiau Jankauskas turėjo ir gerų pusių. Jis išakmiai tvirtino ir įsakinėjo savo policijai, kad šaunamą ginklą tegali vartoti tik tuo atveju, jei nusikaltėlis pirmas šaus į policininką. Policininkai už tokių įsakymų pyko, bet nieko negalėjo padaryti. Tuo buvo išvengta legalių ir nelegalių žmogžudybių.

Kaip buvo susitarta, lygiai už metų buvau atleistas iš 3 Nuovados viršininko pareigų ir paskirtas Geležinkelių policijos viršininko padėjėju.

Geležinkelių policijos Kauno nuovados policijos tarnautojai 1935 metais: iš kairės sėdi: Večerskis Antanas; Šidlauskas Vytautas; Suvaizdis Hiacinčas; stovi iš kairės: Gelemboldas Maksas; Kuzma Alfonas; Zamalis Leonas ir Banis Liūdas.

Geležinkelių policija 1925 metais.

K. Milašius. Garbės prenumeratorius.

TARNYBA GELEŽINKELIŲ POLICIJOJE

Geležinkelių policijoje ištarnavau lygiai septynerius metus. Iš tiesų tai nebuvo jokia tarnyba, bet proteguojamų rinktinių vyrų valdžios visais patogumais aprūpinta prieglauda. Visus tuos septynerius metus išbuvaui apmokamose atostogose. Žinoma, oficialiai buvo laikoma tarnyba. Jeigu gaudavai savaitėje vieną bylelę už triukšmo kėlimą ar kita menką nusizengimą bei šiaip nuo penkių iki septynių kartų turėjai savo viršininkišką parašą padėti po įvairiais raštais. Tai ir buvo pats didysis darbas. Lietuvos geležinkeliuose jokių nusikaltimų bei traukinių katastrofų nebuvo. Jei koks mažas kriminalinis nusikaltimas per mėnesį ar kelis mėnesius ir pasitaikydavo, tai tą galėjo aiškinti ir sudoroti Viešosios policijos pareigūnas.

Geležinkelių policija buvo suskirstyta į aštuonias nuovadas, tad buvo ir aštuoni nuovadų viršininkai. Geležinkelių policijos viršininkas, jo padėjėjas, vienas nuovados viršininko padėjėjas ir sekretorius bei 73

Geležinkel...

policininkai,
nuovados,
pamainai. T
policininkai
kasmet po
kėtas algas
pat gerai ga
Geležinkeli
jų skaičius
kamus bilie
Puikūs Gel
kad jie bu
Buvo kalta
kraštas ek
tančių lies
nieko neve

Geležinkelių policijos Kauno komandos tarnautojai 1927-28 metais.

policininkai, visi vyresnieji. Būtų užtekę į tas stotis, kur buvo įsteigtos nuovados, skirti budėti iš Viešosios policijos po vieną policininką pamainai. Tuo būdu būtų reikėję Viešosios policijos etatus padidinti 24 policininkais ir tuo būdu neturtinga mūsų valstybė būtų sutaupiusi kasmet po du šimtu aštuoniasdešimt tūkstančių litų vien tik už išmokėtas algas Geležinkelių policijai. Pasienio stotyse pasų kontrolę taip pat gerai galėjo atlikti Pasienio policija visiškai etatų nedidinant. Be to, Geležinkelių policija turėjo daug viliojančių privilegijų, kaip tai: didelis jų skaičius gaudavo nemokamus butus iš Geležinkelių valdybos, nemokamus bilietus važinėti geležinkeliais ir kitų pusiau legalių potogumų. Puikūs Geležinkelių policijos vyrai visiškai nebuvo kalti ir atsakingi, kad jie buvo padaryti bedarbiais valstybės išlaikomais peniukšliais. Buvo kalta Policijos departamento vadovybė, kuri nematė, kad mūsų kraštas ekonomiškai vos kvėpavo. Ir visiškai neskaiciavo, kiek tūkstančių lietuvių karvyčių iš lieto ūkininkėlio anstoliai turėjo išvesti, kad nieko neveikiančia, puošnią išlaikytų Geležinkelių policija.

AUKŠTIEJI POLICIJOS VIRŠININKAI IR KILIMAS TARNYBOJE

Policijos departamento direktoriai, policijos inspektoriai, policijos referentai ir apskričių policijos vadai su labai reta išimtimi buvo policijos tarnybos analfabetai. Keistas paradoksas - mokytojai ir vadai atėjo mokyti tų dalykų ir tų žmonių, apie ką jokio supratimo neturėjo. Jie atėjo vadovauti orkestrui, visiškai nepažindami gaidų. Jie buvo laimingieji, galingojo protekčių dievaičio išrinktieji sūnūs. Jie atėjo čia, nes kitur buvo netekę darbo. Aišku, ne patys gerieji. Niekas gerų darbinių iš darbo nemeta, meta tik nedrausmingus, žemos moralės ir girtuoklius. Kas be to, kai kurie protekčių sūnūs, bedrausmindami ir bemokydami policiją, patys susidrausmino ir ši bei tą pramoko iš savo mokinių. Tie policijos vadai, kurie tikėjosi esą neliečiamybės aliejumi patepti ir atėjo prisiklijavę ant kaktos nepelnytos didybės ir garbės etiketę, į savo drausminimo aukas žiūrėjo kaip į kokį drausmės batalijoną. Jie į policijos sunkų ir sudėtingą darbą nekreipė daug dėmesio, nes apie tai mažai tenusimanė. Bet jie reikalavo aklo paklusnumo, kulnų daužymo ir darė policininkus neprotaujančiais stabais. Reikėjo beždžioniškai pataikauti ir šimtus kartų kartoti: "Klausau, Pone Vade, klausau, Pone Inspektoriau, klausau, Pone Direktoriau". Nebuvo tarnybos įstatymo, kuris apsaugotų policijos tarnautojus nuo vadų sauvlės. Bet užtat buvo ponų vadų malonėje ar nemalonėje.

Ne visi karininkai atėjo į policijos tarnybą per protekčių ir buvo papupdyti ant pačių viršutinių laktų. Juk nevisi buvo tarnavę pas pulkininką Igną, vėliau tapusį ministru. Buvo vargšų, kurie vienu ar kitu būdu buvo atsidūrę atsargoje. Jie jokio amato nemokėjo, o valgyti juk reikėjo. Policija buvo uniformuota, turėjo ginklus, ir jiems atrodė būsi tas pat, kaip ir anksčiau kad tarnavo. Jie, būdami lyg tie samurajai, aukštai iškilę virš lietuvių tautos lygio, be sunkumų buvo priimami tarnybon, bet kaip be protekčių, būdavo skiriami į žemas vietas: nuo vadų viršininkais ar pačiu blogiausiu atveju viršininkų padėjėjais.

Nevisi jie prigydavo, kai kurie negalėjo pakęsti "nagarbingos" tarnybos, nes policijoje reikėjo dirbti ir kartais labai sunkiai ir pavojingai. Tokie išgaruodavo. Tie, kurie likdavo pas mus, susiprasdavo, prisitaisydavo ir siunčiami važiavo į Policijos mokyklą. Mokėsi ir dirbo. Nusiimdavo nuo kaktos garbės ir didybės etiketę, bet visvien kaktose likdavo būtosios didybės dėmės. Kartą vienas iš tokių isitikinęs savo pranašumu nepadavė rankos vienam iš ministrų, kadangi jis nebuvo buvęs

Juodkaičių

karininkas. Jie niekuomet savo aliejumi, ir jie

Visai kas kitą gimnaziją ir bū išikalbėto pranešiles, kaip lyg jos rekrūtams

Viena labai policija. Čia jie teturėjo bendrą karinę tarnybą sieniais. Pasiekinti, nes jų skyrė nuo kadrusminga

Pasienio p Bronius Stas ilgu metų tar tingą nemal aukštų pare ninku. Tai b

Juodkalnių perėjimo punktas Latvijos pasienyje 1930 metais.

karininkas. Jie buvo užsikonservavę 19 amžiaus tradicijose ir niekuomet savęs nebepavydavo, nes jiems trukdė patepimas išminties aliejumi, ir jie niekaip nebesusigraibė realiaame gyvenime.

Visai kas kita buvo su taip vadinamais aspirantais. Jie baigdavo gimnaziją ir būdavo vienus metus Karo mokykloje. Bet jie neturėjo sau isikalbėto pranašumo ir pasiskolintos garbės, todėl įsiliedavo į policijos eiles, kaip lygus su lygiu. Aspirantai buvo labai puiki medžiaga policijos rekrutams.

Viena labai dėkinga sritis buvo atsargos karininkams - tai Pasienio policija. Čia jie galėjo jaustis kaip namie todėl, kad ši tarnyba maža ką teturėjo bendra su policijos tarnyba, nes čia buvo daugiau panašumo su karine tarnyba; sargybos, slapukai ir kontrabandininkų vaikymas pasieniais. Pasienio policijos atsargos karininkai ir moraliai buvo patenkinti, nes jų drausminimo objektas pasienio policininkas nedaug tesiskyrė nuo kareivio. Ir dėlto Pasienio policija buvo išaugusi į rimtą ir drausmingą organizaciją. Ji gėdos nedarė.

Pasienio policijoje subrendo ir išaugo jos milžinai administratoriai: Bronius Stasiulis, Klaipėdos krašto Pasienio policijos vadas, kurį po ilgų metų tarnybos Departamento direktorius Svila paėmė į savo kerštingą nemalonę. Kitas didysis milžinas buvo Vincas Remeikis, be kitų aukštų pareigų ilgai išbuvęs Pasienio policijos Jūros apsaugos viršininku. Tai buvo rimti, subrendę autoritetai.

Iš kairės pirmas - Vytautas Reivytiis, antras - Keliuotis, prie skopo - Iškauskas, ketvirtas Bliūdsukis, užpakaly stovinčių dviejų pavardės nežinomos. Visi Kauno policininkai 1934 metais.

Taigi, atsargos karininkai Pasienio policijoje nebuvo jokie naujokai, bet rimta pajėga. Visai kas kita buvo tokie išpašalvonyti iš kariuomenės, neturį policijos praktikos ir nelanę Policijos mokyklos, bet būdavo skiriami policijos vadais, inspektorais ar kitais aukštaisiais pareigūnais. Tai būdavo tikra tragikomedija.

Kilimas (avansavimas) Viešosios policijos tarnyboje su labai retomis išimtimis ribojosi iki nuovados viršininko. Taigi, policininkas savo slaptoje kišenėje galėjo nešiotis dėl visa ko nuovados viršininko žvaigždutes. Aukščiau buvo neperlipama siena, "išbūdavota" protekcijų junginiu iš policijos tarnybai neparuoštų, iš kariuomenės pašalintų becenzių "podpraporčikų, praporčikų" ir karjeros negalinčių padaryti lietuviškos gamybos karininkų.

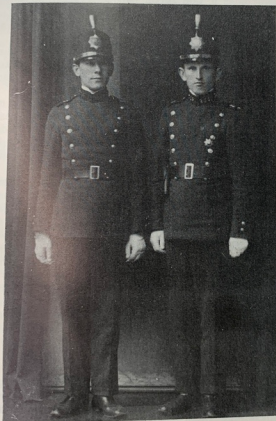
Pasienio policininkas niekuomet negalėjo palypėti iki rajono viršininko. Rajono viršininku be jokių išimčių galėjo tapti tik atsargos karininkas. Taip jau buvo Policijos departamente policijos tarnybos savamokslių, atsargos leitenantų ir kiek aukštesnių buvusių karininkų nustatyta. Ši sritis galutinai buvo monopolizuota ir rezervuota tik savo plauko kariuomenėje susibankrutavusiems. Viešąją policiją jie laikė negarbinga nuo apačios iki nuovados viršininko. Vien tik todėl, kad čia reikėjo daug ir labai sunkiai bei įtemptai dirbti. Tačiau kas kita būti

nesąmoningų
Visiškai kit
baltinių vagil
valdininkų k
nė. Tokie fakt
ilgesnį laiką t
cijos gyvenim
"dėdės" prote
vietos.

Naujos par
metais.

nesąmoningu bizūnu departamento ir apskrities aukštlybėse.

Visiškai kitaip buvo Saugumo policijos departamente. Ten seklys ir baltinių vagilių gaudytojas galėjo palaipsniui avansuoti per daugelį valdininkų kategorijų ir pasiekti pačią Saugumo departamento viršūnę. Tokie faktai buvo du. Iš tų, kurie, pradėję tarnybas iš apačios, per ilgesnį laiką tapo Saugumo departamento direktoriais. Viešosios policijos gyvenime tokio fakto nebuvo, nes šiame departamente didieji "dėdės" protegavo savo numylėtinius patricijus - plebėjui ten nebuvo vietos.

Našjos paradinės policijos uniformos su kaskėmis, įvestos 1933 metais.

3.190852

708766

POLICIJOS SANTYKIAI SU VISUOMENE

Policijos santykiai su visuomene nebuvo per šilti. Policijos nemėgė mas psichologiškai rišosi su nekenčimu rusų policijos ir žandarų carų laikais. Tas būtų palaipsniui blukę ir vėliau visiškai išblukę, jeigu mūsų policija būtų ėjusi tik policijos pareigas ir atlikusi išimtinai tik policijos uždavinius. Tačiau policijai buvo užkrauta mokesčių rinkimo našta, civilinių ieškinių išieškojimas ir už nesumokėtus mokesčius nejudomo turto aprašinėjimas ir tam turtui parduoti varžytinių skelbimas ir vykdymas. Vėliau didesnių sumų ieškojimas buvo perleistas anstoliams. Bet mažesnius ieškinius ir mokesčius teko išieškoti ir varžytines skelbti bei vykdyti policijai.

Aštuoniasdešimt procentų Lietuvos gyventojų negalėjo ar nenorėjo mokesčių laiku sumokėti. Tuo būdu negalėjo mylėti ir mokesčių bei skolų išieškotojų, kurie išvesdavo kartais net paskutinę karvytę ar vieną iš kuinų. Nekartą skaudžiai gyventoją "apiplėsdavo" vien tik dėlto, kad laiku negalėjo mokesčių ar ieškinio sumokėti. Tas mokesčių ir ieškinių išieškojimas buvo labai skausmingas gyventojams, ir vien tik dėl tos priežasties kiekvienas gyventojas, pas kurį atvykdavo policininkas mokesčių ar ieškinio reikalais, nekėsdavo policijos, ir ta neapykanta pasilikdavo ilgam laikui. Ir vien dėlto policijos santykiai su visuomene nebuvo geri.

Teismo anstolių gyventojai taip pat nekenė. Tad buvo galima prie to nekenčiamo turtėjančio pono pridėti dar po vieną nekenčiamą tarnautoją, ir reikalas būtų buvęs saliamoniškai išspręstas, o policija lengvai būtų nuo to nepolicinio darbo ir neapykantos atpalaiduota.

Iš dviejų tūkstančių Viešosios policijos, mokesčius rinko apie šimtas aštuoniasdešimt ar kiek daugiau policininkų. Bet vienu mostu už tą plėšikišką darbą buvo nekenčiama apamai visa policija. Kauno mieste buvo įsteigta speciali nuovada mokesčiams rinkti, bet tas reikalas nieko nepagerino, nes tos nuovados policininkai nešiojo tą pačią policijos uniformą. Todėl gyventojai neskyrė, kuris yra plėšikas - mokesčių rinkėjas ir kuris padorus policininkas: paprastai nekenė visų kartu.

UNIFORMA IR GINKLAI

Viešosios policijos uniformos spalva geležinė mėlyna buvo graži, bet nepraktiška. Labai tepdavosi. Dėmes išvalius jų vietoje pasilikdavo valymo žymės. Munduro kirpimas buvo gražus, ir auliniai batai buvo patogūs ir praktiški; vienu mostu galėjai apsiauti ir bristi giliai po tėvynės purvynėlių. Miestuose visai be reikalo buvo įvestos ilgos kelnės

ir stibletai. Buvo daug kelnės galėjai skaudinti iš pačių didžiųjų neganu, ir būdavo neglamžoma į varnos į panašų į baidyklę cijos valdininkams kaip šuniui penktą kartą. Ką kaip kirvį t. sprendimas buvo kopija burliokiškos tikra palaima.

Paskutiniaisiais metais Tai buvo patys geriausi maišyti. Buvo Maureta lengvi kulka mas ir geras.

POLICIJOS C

Įvairių rūšių poli geri santykiai - tar policijos, Pasienio i santykiuojant minė (Kriminalinė polici jos departamentą). tiek bendradarbiau Saugumo policijos duota pranašumo sprendėjais. Buvo kodėl gi nesipūsti valstybė valstybė Saugumo polici priklausė leisti pil "apvaizdos" neišv binė organizacija tapus Saugumo p vienas neapgalvot

ir stibletai. Buvo daug nepatogumų ir vargo su laidymu. Už nelaidytas kelnes galėjai skaudžiai nukentėti. Bet tų kaskių įvedimas buvo viena iš pačių didžiųjų nesamonių. Pirmas susigrūdimas su girtu ar chuliganu, ir būdavo nulaužiamas skardinis "perkūnsargis", o kaskė suglamžoma į varnos lizdą. Kaskė policininko nepuošdavo, bet darydavo jį panašų į baidyklę vaikams gąsdinti. Tokia pat nesamonė buvo policijos valdininkams kardu įvedimas. Kardas tiek tebuvo reikalingas, kaip šuniui penkta koja. O tas pakabinimas ar nebus paimtas iš abisinų. Karda kaip kirvį turėjai nešioti kairėje rankoje. Labai išmintingas sprendimas buvo padarytas įvedant palaidines, nors jos buvo tikra kopija burliokiškos rubaškos, tačiau karštomis vasaros dienomis buvo tikra palaima.

Paskutiniaisiais metais policija buvo ginkluota Walter PP 7.65 kalibro. Tai buvo patys geriausi policijos brauningai pasaulyje. Šautuvai buvo maišyti. Buvo Mauser ir Enfield sistemų. Didesnių nuovadų miestuose turėta lengvi kulkosvaidžiai Maxsim. Taigi, ginklavimas buvo pakankamas ir geras.

POLICIJOS GYVENIMO SUGLAUSTOS BENDRYBĖS

Vytautas Reivytis

Įvairių rūšių policijos santykiai tarp savęs buvo nevienodi. Labai geri santykiai - tarnybinis ir privatus bendravimas buvo tarp Viešosios policijos, Pasienio ir Geležinkelių policijų. Visiškai kitokia padėtis buvo santykiaujant minėtoms policijoms su Saugumo ir kriminaline policija. (Kriminalinė policija visiškai nelogiškai buvo įjungta į Saugumo policijos departamentą). Čia santykiai buvo labai blogi. Tarnybiškai buvo tiek bendradarbiaujama, kiek buvo priversti pačių valstybės interesų. Saugumo policijos departamentas ir patys saugumiečiai sirgo įsivaizduota pranašumo manija ir laikė save kiekvieno kito žmogaus likimo sprendėjais. Buvo neįprastai išdidūs ir neproporcingai pasipūtę. Ir kodėl gi nesipūsti ir neimprovizuoti visagalius, nes Saugumas buvo valstybė valstybėje.

Saugumo policijos "nuosavybėje" buvo kiekvienas pilietis. Nuo juo priklausė leisti piliečiui ramiai gyventi ar neleisti. Saugumo policijos "apvaizdos" neišvengė jokia policija. Nė viena visuomeninė ar valstybinė organizacija nebuvo paliktos be saugumo vaiduoklių. Statkui tapus Saugumo policijos departamento direktorium buvo žengtas dar vienas neapgaltas ardantis žingsnis pirmyn. Buvo pradėta ieškoti ir

verbuoti apmokamus šnipelius mūsų karininkijos gretose. Ir kas be ko, šnipelių pritūpdė. Ir čia buvo inėšta nešvanki demoralizacija.

Niekas negali neigti Saugumo policijos atlikto milžiniško darbo kovojant su mūsų valstybės ir tautos vidaus priešais. Bet tai galėjo atlikti tiesioginiai nukreipus visą sumanumą ir energiją į rimtus ir pavojingus vidaus priešus, bet nelauminėti ir vaikyti šmėklas ten, kur iš viso jokio priešo nebuvo.

Pamataičiui tapus Kriminalinės policijos viršininku santykiai su Kriminaline policija pagerėjo, bet čia buvo grynai viršininko Pamataičio aukšto lygio dvasinės kultūros ir ramios sielos nuopelnas. Pamataičis lektoriavo Aukštesniojoje policijos mokykloje ir turėjo nuolatinį akivaizdinį sąlytį su Viešosios policijos valdininkais.

POLICIJOS SANTYKIAI SU KARIUOMENE

Iki 1934 metų su kariuomene nebuvo jokių santykių ir jokio bendradarbiavimo. Lietuvoj šaudymo sporto sąjungai pradėjus ruošti valstybines šaudymo sporto pirmenybes tarp kariuomenės ir policijos užsiėmė mažutis neišvengiamas bendradarbiavimas, kiek tai lietė šaudymo sportą.

Į pirmąsias šaudymo pirmenybes ponai karininkai atėjo išdidūs ir arogantiškai policijos atžvilgiu. Bet per pirmąsias rungtynes visiškai katastrofiškai pralaimėję prieš policijos vyrus pradėjo domėtis policijos klasinio šaudymo kilme ir mokykla. Iki pat mūsų valstybės žlugimo kariuomenė turėjo tenkintis pralaimėjimais ir vėliau nežymiais mažais asmeniškais laimėjimais rungtyniaudami su policija. Lietuvių šaudymo rinktinės dalyvavo dviejose pasaulinėse šaudymo olimpijadose: Helsinkyje - Suomijoje ir Liucernoje - Šveicarijoje. Suomijoje rungėsi vien tik Lietuvos policijos vyrai, Šveicarijoje jau dalyvavo ir keli karininkai. Abiejose olimpijadose Lietuva laimėjo po antrą vietą pasaulyje ir asmeniškai buvo laimėtas vienas čempionatas su sidabro medaliu ir keli pasaulinio šaudymo meisterio vardai, kurių tarpe yra ir čia rašantysis.

Man Suomijoje igijus pasaulinio šaudymo meisterio vardą porą kartų buvau pakviestas ir į Karo mokyklą pasidalinti šaudymo žiniomis su kariūnais ir pademonstruoti šaudymo meną praktiškai Pajiesio šaudykloje. Kariūnai su nepaprastu atidumu ir dvasiniu įtempimu klausėsi mano paskaitų. Jie pirmą kartą girdėjo, kad šaudymo sportas nėra vien fizinis veiksmas, bet daugiau intelektualinis ir priklausančs nuo nepaprastai greitos protinės orientacijos, nuo sudėtinės psichinės reakcijos. Tuo ir baigėsi policijos bendradarbiavimas su karininkija.

Kareiviai ir puskarininkiai policijos nekenė ir kitaip nevadino, kaip faraonais. Neapykanta policijai buvo pumpuojama kaimų ir miestelių

jaunų peštuku, opozicijos propa-daryti kareivinė. Santykiai su šiamu noru ir pa-policijos išskylos politikuojantis tojų buvo aktyv-būrių vadais. Či-paskirtas į šaul-sąjungai. Turėj-didesnį skaičių

Policijos sant-buvo ramūs ir p-krauti policijai išieškojimas. Ap-buvusios neapy-perkelta ir Liet-buvo ta: plačioj-mūsų policija g-būdo, kantrus, r-besišypsantis p-mandagus, intel-ti šokti ir tinkarsiems pirmas pa-siems ir kilniesi-ir visuomenė bū-iš kur buvo vy-tarpo. Policija b-civilizacijos lyg

Lietuvos poli-visuomenė reik-procentų turėjo-jama.

Lietuvos poli-lių panaktinių. niui aprenjami-muota į policija-Policijos mokyk-kams ruošti. A-Policijos pare-pareigas, paauk-netrukdoma dir-zuvusiems poli

jaunų peštukų, triukšmadarių, vandaliukų ir, savaime suprantama, opozicijos propagandistų jaunuolių, kurie, patekę į kariuomenę ir uždaryti kareivinėse jautėsi saugūs nuo nekenčiamų "faraonų".

Santykiai su Šaulių sąjunga buvo patys geriausi. Šauliai su neabejotamu noru ir pasiryžimu talkininkavo policijai pačiose pavojingiausiose policijos išskylose. Šauliai buvo pats patikimiausias mūsų valstybės politikuojantis patrijotinis junginys. Didelis skaičius policijos tarnautojų buvo aktyvūs šauliai. Daug policijos valdininkų buvo kuopų ir būrių vadais. Čia rašantysis po laimėjimo Helsinkio olimpijadoje buvo paskirtas į šaulių štabą Kaune šaudymo instruktoriumi visai Šaulių sąjungai. Turėjau dar galimybės iki mūsų valstybės galo aplankyti didesnę skaičių apskričių ir praveisti šaudymo mokymą ir rungtynes.

Policijos santykiai su plačiąja Lietuvos visuomene nebuvo geri, bet buvo ramūs ir pakenčiami. Pati didžioji klišių policijai gerbti buvo už krauti policijai valstybinių mokesčių ir privatinų ieškinų prievarta išieškojimas. Apie tai jau rašiau anksčiau. Kita priežastis, tai liekanos buvusios neapykantos caro laikų policijai, dalis tos neapykantos buvo perkelta ir Lietuvos policijai. Ir dar viena iš neapykantos priežasčių, buvo ta: plačioji visuomenė iš policijos reikalavo daug daugiau, negu mūsų policija galėjo duoti. 1. Policininkas turėjo būti sąžiningas, gero būdo, kantrus, neišsišokantis, griežtas visuomenės priešams, švelnus ir besišypsantis padoriems žmonėms. 2. Be to, jis turėjo būti išauklėtas, mandagus, inteligentiškas. Ir pagaliau turėjo būti "kavalierius", mokėti šokti ir tinkamai užimti poniutes. 3. Jis prieš visus turėjo lenktis, visiems pirmas pagarbą atiduoti, tai yra, sveikintis ir būti tarnu iškiliešiams ir kilniesiems. Oi, tai būtų buvusi tikrai pagarbos verta policija, ir visuomenė būtų buvusi patenkinta. Bet visuomenė, matyt, nežinojo, iš kur buvo vyrai policijai verbuojami: juk iš tos pačios visuomenės tarpo. Policija buvo tiesioginiai proporcinga visuomenės kultūriniam ir civilizacijos lygiui.

Lietuvos policija nedarė gėdos: turėjo penkiasdešimt procentų to, ko visuomenė reikalavo. Bet reikėtų pasiklausti, ar pati visuomenė tiek procentų turėjo tų gerų privalumų, kokių iš policijos buvo reikalaujama.

Lietuvos policija gimė po Pirmojo pasaulinio karo iš kaimų ir miestelių panaktinių. Vėliau buvo organizuojama savanorių milicija, palaipsniui aprenkiama ir apginkluojama. 1924 metais milicija buvo performuota į policiją. 1922 metais Linksmadvary buvo atidaryta pirmoji Policijos mokykla valdininkams ir 1923 metais Rokiškyje - policininkams ruošti. Apie mokyklą jau rašiau anksčiau.

Policijos pareigūnai, eidami savo sunkias pavojingas ir nedėkingas pareigas, paauskavo šimtą tris gyvybes tam, kad lietuvių tauta galėtų netrukdoma dirbti, būtų saugi darbe ir poilsy. Bet lietuvių visuomenė žuvusiems policininkams paminklo nepastatė ir niekuomet neprisi-

minė. Bet juk jie žuvo saugodami visuomenės turta, dukreles ir tam, kad pati visuomenė galėtų saugiai dirbti, šokti, dainuoti ir miegoti. Lietuvos policijos paskutinė gyvenimo diena yra 1940 metų birželio mėnesio penkioliktoji. Ta dieną rusiškasis komunizmas nužudė Lietuvos valstybę ir pavergė lietuvių tautą.

1941 metais išvijus bolševikus iš Lietuvos Laikinoji Lietuvos vyriausybė bandė atstatyti Lietuvos nepriklausomybę ir vėl įsakė visiems policijos tarnautojams, išlikusiems gyviems iš komunistinių skerdynių, grįžti į savo senas vietas ir pareigas. Ir visi kaip vienas likusieji gyvi grįžo savo pareigosna. Bet vokiečių okupantai neleido Laikinajai vyriausybei atkurti nepriklausomybės, ir Lietuvos policija buvo paversta beteisiais ginkluotais okupantų vergais. Ir čia rašančiajam teko būti tų beteisų ginkluotų vergų vyriausiu beteisiu vergu.

Apie nepavydėtina sunkią ir žiaurią būklę lietuviškos policijos ir okupantų suktus vingius bus dar progos kitu atveju pasisakyti.

Baigdamas noriu pastebėti, kad savo rašinyje negyriau to, kas buvo negirtina ir nepeikiau to, kas buvo nepeiktina. Nevisi bus patenkinti mano parašytais prisiminimais. Mano nuomone, atėjo laikas pradėti atsiminimuose rašyti ir gerus ir nemalonius faktus. Juk atsiminimai yra maža istorijėlė. Taigi, kad ir mažoje istorijėlėje negali būti prikaupta tik pagyrų ir nutylėti apie nemalonumus.

POLICIJOS VALDININKŲ BENDRAS IŠSILAVINIMAS IR POLICININKAMS PRIVALOMAS MOKSLO CENZAS

Iki 1935 metų nuo seniau tarnaujantiems policijos valdininkams nebuvo reikalaujamas joks gimnazijos klasių cenzas. Užteko pakankamai mokėti lietuvių kalbą žodžiu ir raštu ir gerai nusimanyti aritmetikoje. Aritmetika buvo būtina, nes policijos valdininkas, išieškodamas mokesčius, civilinius ieškinius, administracijos baudas ir nuovadose vedamas piniginę atskaitomybę turėjo mokėti ne tik paprastus keturius dešimtus, bet dargi gerai nusivokti ir trupmenose bei nuošimčių skaičiavime. Nemažiau svarbi buvo ir lietuvių kalba: reikėjo priimti skundus, pranešimus, vesti daugialapes kvotas, rašyti protokolus, daryti vietas apžiūrėjimus, vesti susirašinėjimą su įstaigomis ir teismais. Ir žinoma, buvo begalės kito raštiško darbo. 1935 metais Vidaus reikalų ministerija tarnaujantiems policijos valdininkams nustatė keturių gimnazijos klasių mokslo cenzą. Tie policijos valdininkai, kurie nusta-

Angelių Sargų Po-
kilmėms Varėnoje

tytu laiku nebūtų p-
minti į policininkų l-
kad gan per trump-
laujamus pažymėj-
pažymėjimo, ėmė r-
gimnazijose egzam-
apskritai, gerokai
nybiškai ir privač-
uniforma ir tarnyb-
vatinuose pasikall-
joje, geografijoje i-
klasių policijos val-
lavinimo policijos n-
negali neigti Vidau-
reikšmės. Mokslo
sunkus, bet žmog-
Keturių klasių c-
tiems policijos val-

Angelių Sargų Policijos šventės dalyviai - policininkai, pasiruošę iškilmėms Varėnoje 1936 metais spalio 2 dieną.

tytu laiku nebūtų pristatę keturių klasių pažymėjimo, turėjo būti pažeminti į policininkų kategorijas ir vietas. Tikrą nusistebėjimą sukėlė tai, kad gan per trumpą laiką veik visi policijos valdininkai pristatė reikalaujamus pažymėjimus. Tie, kurie iš anksčiau neturėjo keturių klasių pažymėjimo, ėmė privačiai pas gimnazijos mokytojus pamokas ir laikė gimnazijose egzaminus. Šis faktas rodė, kad policijos valdininkai buvo apskritai, gerokai praprusę: visi jie skaitė spaudą ir turėjo progos tarvybiškai ir privačiai bendrauti su visuomenės šviesuomene. Be to, uniforma ir tarnybinė padėtis verstė būti kiek iškilesniais. Ir privatiuose pasikalbėjimuose su šviesuomene turėjo nusimanyti istorijoje, geografijoje ir, kas be ko, politikoje. Ir be tų keturių gimnazijos klasių policijos valdininkai buvo gavę pakankamai mokslo žinių ir išsilavinimo policijos mokyklose ir įvairiuose kursuose. Bet taip pat niekas negali neigti Vidaus reikalų ministerijos tokio privalomo cenzo įvedimo reikšmės. Mokslo niekuomet nėra per daug. Mokslas visiškai nėra sunkus, bet žmogaus dvasiai yra prasmingas ir svarus.

Keturių klasių cenzas buvo 1935 metais nustatytas tarnyboje esantiems policijos valdininkams. Visai kita padėtis buvo naujai ateinan-

tiems į tarnybą. Nuo tų pačių 1935 metų iš naujai įstojančių policijos tarnybon valdininkų buvo reikalaujama brandos atestado.

Paskutiniaisiais nepriklausomybės metais mūsų policija turėjo jau didelį skaičių baigusią gimnaziją ir bestudijuojančių aukštąjį mokslą, kur tokios sąlygos leido. Kaune buvo didokas būrelis policininku, lankančiu suaugusių gimnazijas ir kitus vakarinius kursus.

Turėjome keletą nuovados viršininkų, jau įsigijusių aukštąjį mokslą. Kaune buvo nuovados viršininkai Janušonis, Laucius ir Kinduryš. Kinduryš buvo bebaigiąs. Apskirtyse tarnavo du, baigę Kaune Aukštųjų administracijos kursus. Buvo du populiariūs asmenys - tai pirmos eilės nuovados viršininkas ir kurį laiką ir apskrities Policijos vadas Konstantinas Petrauskas ir buvęs Kaune nuovados viršininku, o vėliau vadu Melmentavičius. Minėti Aukštieji kursai buvo prilyginti aukštajam mokslui.

Be to, pačiame Policijos departamente dirbo administracinį darbą net keli, baigę aukštąjį mokslą. Čia turiu galvoje Bronių Kviklį. Policijos departamente Kviklys be kitų pareigų ilgesnį laiką buvo faktiškai Policijos žurnalo redaktorius. Kviklys savo orumu ir aukšta morale teigiamai veikė policijos tarnautojus. Šiandien Bronius Kviklys yra vienas iš pačių produktyviausių plunksnos žmonių. Kviklio Mūsų Lietuva yra kapitalinis keturių tomų veikalas. Jis yra objektyviausias publicistas ir tikslus drąsus redaktorius.

Tremtyje iš buvusių policijos tarnautojų yra didelis skaičius pasireiškusių laisvose profesijose: tapę medicinos daktarais, inžinieriais, žurnalistais ir biznio žmonėmis. Ką nors smulkiau apie juos rašyti užimtų per daug laiko. Kviklys čia minimas kaip Policijos žurnalo redaktorius.

Su tuo cenzu buvo ir paradoksų. Iš stojančių policijos tarnybon buvusių karininkų nebuvo reikalaujamas joks cenzas. Nežiūrint to, kad apie pusę pirmųjų Karo mokyklos kariūnų keturių klasių cenzu neturėjo. Be to, būdami Karo mokykloje tris, keturius ar šešius mėnesius keturių klasių išsilavinimo nepasiekė, ką bekalbėti apie brandos atestatą. Tie, kurie mokėsi ir padarė karjerą kariuomenėje, tie pas mus neatėjo prašyti "negarbingos" policijos tarnybos. Atėjo patys negabiausi ir tie, kurie karininko vardą buvo pasisavinę. Kas be ko, keletas atsargos karininkų atėjo su geru vardu ir aukštu išsilavinimu, dėl kai kurių nesusipratimų turėję su karininko tarnyba atsisveikinti.

Tų ponų nosies galas buvo pateptas niekuomet neišblunkančia ir neįsugaruojančia didybės ir garbės smala. Jie save laikė šviesiais patricijais policijos plebėjų melsvoje masėje.

DĖL POLICIJOS
NERUVIMO P

Kiekvienas policijos Policijos tarnautojai gauti nuo viršininkų s Tarnybos įstatymas pastovuma, išryškinti juodąja baimės aurea viršininku nemalonė

Kiekvienas viršininkas terorizuoti, laikyti į Taigį, nebuvimas po mas visiškoje viršininko perdirbo iš normala kulnadauzi robotą. T suomenci. Priešingu nė ir geriau atlikusi

Ta pačia proga no ponų viršininkų sant pasienio policininkas mandiruotas į Rusnė siuvo diginalo milinė Fabijonas D. pasišau pasakė: "Perleisi ma egzaminų neišlaikys Vienoje Sudavijos ap policijos nuovadas, iš dininko jauną žmona bijodamas netekti žn ir palikti ja ramybėje guma" apskrities virš kacijomis ir dvasiniu ir iškeltas kitur. Pasi kapitonas G. buvo pa buvo vedęs iš Šančių Ji maždaug kaip Ka policininką sakydavo siimk bonką ir būk n

DĒL POLICIJOS TARNYBOS ĪSTATYŅU IR LAIPSNĪU NEBUVĪMO POLICIJOS TARNYBA BUVO NEPASTOVI

Kiekvienas policijas tarnautojās turēja tiesioginius viršiniekus. Policijas tarnautojai joki, kad ir menkiausij, ģstatymu nebuvo apsautoti nuo viršiniku sauvaliavimo, teroro ir galutinio sunaikinimo. Tik Tarnybos ģstatymas galēja garantuoti policijas tarnautojo tarnybini pastovumā, ģšrysķinti jo asmenybēs teigiamus bruoķus, nuimti nuo jo juodajā baimēs aureolē, kuri pastoviai buvo uķrioglinta ant tarnautojo viršiniku nemalonēs.

Kiekvienas viršininkas galēja savo pavaldinij dvasinei ir moraliai terorizuoti, laikyti ģtempime ir pagaliau visiķķai nekramtēs praryti. Taigi, nebuvas policijas tarnautojams apsautoti ģstatymo ir palikimas visiķķoj viršiniku malonēj ar nemalonēj policijas tarnautojā perdirbo ģ normalaus ķmogaus ģ nieko nebegalvojantj pataikūnā, kulnadauķi robota. Tokia padētis buvo nuostolinga ir valstybei ir visumenci. Prieķingu atvejū mūķ policijā būķ buvusi daug vertingesnē ir geriau atlikusi savo nelengvā paskirti.

Tā paķķa progā noriu paminēti keļetā skausmigu juoku ģ kuriķoķ ponu viršiniku santykiavime su pavaldiniais. Viena mano broļi buvo pasienio policininkas Klaipēdas kraķte. Proķai pasitaķķius buvo komandiruotas ģ Rusnēs mokomā būri. Prieķ pat ģgaminus broļis pasiķiuvo diginalo milinē. Tā pamatēs rajono viršininkas ģ kursu lektoriķ Fabijonas D. pasiķauķ policininkā Reivytj ģ labai jau nedviprasmiķķai pasakē: "Perleisi man savo milinē - ģķlaķķysi ģgaminus, neperleisi - ģgaminu neķķlaķķysi. Reivytis "perleido" milinē ģ ģgaminus ģķlaķķ. Vienojē Sudavijos apskrityķ apskrities viršininkas L. belankydamas policijas nuovadas, ģķ pirmo ķvilgsnio ģķģeiduliavo ģ vieno policijas valdininko jaunā ķmonā ģ pradēja slaptus pasimatymus. Valdininkas, bijodamas netekti ķmonos, paprašē ponā viršininkā netvirkinti ķmonos ģ palikti jā ramybēj. Uķ tokj valdininko ģķķiķķimā ģ "nedrausmīgumā" apskrities viršininkas visu savo svori uķģulē valdininkā provokacijomis ģ dvasiniu teroru. Dēļ to viso valdininkas buvo degraduotas ģ ģķķeltas ķtur. Pasitaķķydavo ģ toķi ķķķsmu vingij. Vienas atsargos kapitonas G. buvo paskirtas nuovadas viršiniku ģ didesnē nuovadā. Jis buvo vedēs ģķ Ŗanķiķ ķķķsmā ķmona. Jinai padēja jam valdyti nuovadā. Jī maķdaug kaķķ Katrē Didķiojī nusiķiūrēdavo "auķā" ģ pasķķvietusi policininkā sakydavo: "Yra svarbus, suprantī, tarnybiniķ reķķalas. Pasiķķ bonķā ģ būķ nurodytu laiku pas mane". Ir dviejū metrū aukķķiķo

vyras, pasiėmęs bonką, sąžinei priekaištaujant, žygiuodavo pas nuovą aukštindavo, bailius - žemindavo.

Štai toliau. 1926 metais Kretingos nuovados viršininkui Grižui per Tauragės pučą žuvus (apie tai anksčiau rašiau) į jo vietą buvo paskirtas tiesiai iš kavalerijos leitenantas S., kuris apie policijos tarnybą neturėjo nė menkiausios nuovokos. Buvo išdidus kaip trakėnas ir pradėjo tvarkyti nuovadą, lyg kavalerijos bereiteris. Prievarta apsigyveno mano kambaryje. Be mano žinios vilkėjo mano kelnėmis ir skolinom pinigų: To neužteko. Įsimylėjo mano arkli, kurį buvau už 800 litų pirkęs Klaipėdos krašte. Kas be ko, ponas kavaleristas buvo pirkęs iš žigonių trikoji kuiną ir grąšinimais geiste geidė mainytis su manim arkliu. Įteikė ultimatumą man, jei nemainysiu jis taip suskirstys tarnybą, kad nebegalėčiau lankyti Klaipėdoje suaugusių gimnazijos. Taigi, griebė už pačios skaudžiausios vietos. Bet kartais bėdoje likimas ateina pagal bon. Kartą kavaleristas, jodinėdamas Kretingos gatvėmis, norėjo patikrinti vieno vaikėzo tapatybę, bet vaikėzas parodė liežuvį ir su dviračiu norėjo pasprukti, bet kavaleristas nebūtų kavaleristas, griebė prie toletą ir vaikėzą nušovė vietoje. Išdiduji riterių patupdė cypėn. Ir vėl galėjau įvadinėti savo juodbėriu ir netrukdomai lankyti suaugusių gimnaziją.

Čia paminėjau tik keletą faktų iš nenutrūkstamos viršininkų ir savivaliavimo grandinės. O tų mažųjų faktelių kaip tai: viršininkų vaišinimas ir jiems fundijimas, neverta ir minėti, nes tai buvo nusistovėjęs paprotys ir gero tono ir elgesio pažymys.

Tik nepamanykite, kad visi viršininkai buvo tokie savivaliautojai ir savo pavaldinių išnaudotojai. Ne. Didžiuma buvo geri žmonės ir autoritetingi viršininkai bei vadai. Kaip visų blogųjų, taip ir visų gerųjų nėra galimybės čia išvardyti. Bet yra moralinė pareiga ir keli geruosius paminėti. Patys taurieji buvo: policijos referentai Pimpė ir Vitkus. Geležinkelių policijos viršininkas Katašiūnas, nuovados viršininkas atsargos pulkininkas leitenantas Baltušauskas, kuris buvo tikras policininkų tėvas, Kauno nuovados viršininkas Kinduris ir Kedikas. Buvo ir dar ir daugiau: Klaipėdos krašto Pasienio policijos vadas Br. Stasiulis ir Pasienio policijos Jūros apsaugos viršininkas V. Remeikis, Vilkaviškio apskrities baro viršininkas Žemaitis, nuovados viršininkas Br. Strimaitis, Pasienio policijos rajono viršininkas, vėliau Vilkaviškio miesto nuovados viršininkas Justinas Strimaitis ir šimtas kitų, pagarbos vertų policijos vyrų. Nevisus gerus ir blogus galėjau išminėti, bet ir gerųjų ir blogųjų širdingai prašau man atleisti.

Tarnybos įstatymo aukštesnieji viršininkai nenorėjo ir iš viso neįsimo niekadoms nekėlė. Tarnybos įstatymas būtų apkarpęs viršininkų galia, ir jie be teismo nebūtų galėję mėtyti iš tarnybų už save žemesnius

pareigūnų.
Laipsnių į
buvo susijęs
pradedant po
nintelis polic
kamą policijo
patyrimo - a
aukštesnio la
savo laipsni.
policijos vad
ėmęs policijo
galėjęs. O po
per nelaime
laipsni, bet n
įstatymas lik

Lietuvos M
būtent, viešo
priklausė Vid
apsaugos min
Pagrindinės p
palaikymas. D
augant pramo
monės. Tam r
privalomus
1930-1932 met
motociklų ska
reikalui tvark
išleido sausk
sykles. Kauno
monių skaičius
visą tvarką i
apskrities poli
kimui Piliėčių
mokesčių išie
doras priežiūr
spalio mėn. 1
apskrities buv
judėjimo tvark

pareigūnų, nė jų terorizuoti.

Laipsnių įvedimas policijai buvo neišpainiojama dilema. Jų įvedimas buvo susijęs su policijos mokyklų baigimu ir su ištarnautu laiku. Taigi, pradedant policijos vadais paskutiniaisiais nepriklausomybės metais vieningas policijos laipsnį. Kiti buvo be policijos mokyklų cenzos, be policinio patyrimo - atsargos karininkai. Aukščiau dar blogiau. Kiekvienas aukštesnio laipsnio atsargos karininkas norėjo atsinešti į policiją ir savo laipsnį. Bet ponui leitenantui protekcijų raganai patubdžius jį į policijos vado sostą, laipsnis būtų buvęs per mažas, jis mielai būtų priėmęs policijos laipsnį. Bet dėl policinio cenzo stokos jis jo gauti nebūtų galėjęs. O ponas kapitonas ar aukštesnis atsargos karininkas kartais per nelaimę patekęs nuovados viršininku norėjo pasilaikyti ir savo laipsnį, bet nebeatitiko užimamai vietai. Taigi, laipsniai ir tarnybos įstatymas liko nepasiekiamu svajonė.

EISMO POLICIJA

Lietuvos Nepriklausomybės laikais buvo kelios policijos rūšys: būtent, viešojo, kriminalinė, geležinkelių ir pasienio apsaugos, kurios priklausė Vidaus reikalų ministerijai. Karo Policija priklausė Krašto apsaugos ministerijai. Nepriklausomybės pradžioje vadinosi Milicija. Pagrindinės pareigos buvo piliečių gyvybės, turto apsauga ir tvarkos palaikymas. Didėjant miestuose ir visoje Lietuvoje gyventojų skaičiui, augant pramonei ir prekybai, kartu didėjo ir įvairios susisiekimo priemonės. Tam reikalui tvarkyti miestų ir apskričių savivaldybės leido privalomus įsakymus, Susisiekimo ministerija - aplinkraščius. 1930-1932 metais padaugėjus autobusų, autosunkvežimių, automobilių, motociklų skaičiui, kartu daugėjo ir įvairios susisiekimo nelaimės. Tam reikalui tvarkyti, Susisiekimo ministerija su Vidaus reikalų ministerija išleido sauskelias, viešaisiais keliais naudotis įstatymą, ir vykdyti taisykles. Kauno mieste - Lietuvos laikinojoje sostinėje, susisiekimo priemonių skaičius kilo vyko didžiausias judėjimas. Miesto viešajai policijai visą tvarką ir susisiekimą prižiūrėti buvo neįmanoma. Miesto ir apskrities policijos vadas Vld. Jankauskas, sėkmingesniai darbo atlikimui Piliečių departamento sutikimu, įsteigė specialias policijos rūšis: mokesčių išieškojimo, teismo, mažamečių, priežiūros ir auklėjimo, doros priežiūros ir judėjimo tvarkymo reikalams. 1932 metais nuo spalio mėn. 1 dienos pertvarkant Lietuvos policiją, iš Vilkaviškio apskrities buvau perkeltas Kaunan pirmos eilės nuovados viršininku, judėjimo tvarkymo reikalams Policijos vado žinion. Viešojo policijoje